

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inerat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{6}$ strani 10 K in na $\frac{1}{12}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 7. V Ljubljani, 15. aprila 1908. Leto XXV.

Obseg: Umno pridelovanje krompirja. — Kmetijska šola na Grmu. — O pripravljanju krme. — V boj proti peronospori. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Umno pridelovanje krompirja.

Obče znano je, da prištevamo krompir k najboljšim, najpomembnejšim in najrodovitnejšim kmetijskim rastlinam.

Krompir ni samo važna ljudska hrana, ampak se rabi tudi za pitanje živine in daje, v veliki meri pridelan, podlago za tehnično produktivne stroke, posebno za tvornice za špirit.

Vsled tega bi pač bilo umestno, da bi pridelovanju krompirja posvetili večjo pozornost, ki bi se gotovo mnogokrat poplačala.

Kadar kaki posebni panogi kmetijstva posvetimo večjo pozornost, pospešimo v enaki meri tudi nje dobičkonosnost. Tako nam prinašajo vinogradi pri sedanjem umnem obdelovanju več in boljšega vina kakor so ga poprej.

Krompir se lahko v domači hiši in tudi na živilskem trgu dobro porabi.

Naloga umnega pridelovanja krompirja je:

1. pridelati kolikor mogoče veliko debelega in zdravega in 2. okusnega krompirja.

Podoba 36.

Predpogoji, da to dosežemo, so:

- pravilno pripravljanje in obdelovanje zemlje,
- zadostno gnojenje z gnojili, ki vsebujejo vse potrebne redilne snovi, in c) določitev prave vrste in večkratna menjava semena.

Po naravi ugajajo pridelovanju krompirja bolj lahke peščene zemlje, vendar pa tudi na težkih zemljah veliko množino krompirja pridelamo, če le zemljo zato primerno pripravimo.

Večkratno globoko oranje v zvezi z obilnim gnojenjem s hlevskim gnojem kakor tudi zeleno gnojenje napravi zemljo rahlo in v njej nakopiči redilne snovi.

Večkratna menjava semen (n. pr. vsakih 5 do 6 let) je potrebna, ker najboljša vrsta, vedno v eninisti zemlji pridelovana, sčasom izgubi svoje dobre lastnosti, kar nam kaže vedno manjši in gnili krompir. Pravimo, da se je seme izprevrilo.

Da najdemo za naše razmere najpripravnije vrste krompirja, je treba delati z več dobrimi vrstami poskuse. Prišel sem že lansko pomlad z njimi, pa jih hočem to pomlad nadaljevati, torej tudi pozneje o njih poročati. Danes pa hočem na podlagi natanko izvršenih poskusov pokazati, kako se pridelek z zadostnim in pravilnim gnojenjem lahko zviša. Da se prepričam, v koliki meri se gnojenje z umetnimi gnojili v naših razmerah pri krompirju izplača, sem napravil tozadevne natančne poskuse. V to svrhu sem zgodaj jeseni deteljno njivo globoko zoral in dve enakomerni parceli po 100 m² za poskuse odločil.

Na eno teh dveh parcel sem raztrosil jeseni 6 kg 18% Tomasove žlindre (znamka zvezda) in 2 kg 40% kalijeve soli, dočim je druga parcela ostala negnojena.

Vso njivo in tudi odmerjeni parceli sem spomladi ostro povlekel, še enkrat zoral, zemljo primerno pripravil in koncem aprila srednje velik krompir ene vrste nasadil.

Pred prvim okopavanjem in po njem sem potrosil na jeseni gnojeno parcelo še vsakokrat $\frac{1}{4}$ kg čilskega solitra, nakar sem dal krompir potem precej visoko ogrniti (osuti).

Ker je bila zemlja rahla in čista, sem poletno delo lahko omejil na dvakratno škropljenje z 1 $\frac{1}{2}$ % bakreno-apneno raztopino.

Vsled tega, da krompir navadno le v deteljišče sadim, potrebna dela pravočasno in natanko izvršujem in tudi na škropljenje ne pozabim, v nasprotju z mojimi sosedi vedno veliko in lepega krompirja pridelujem, tembolj, ker deteljišča redno s 600 kg Tomasove žlindre in 200 kg 40% kalijeve soli na ha gnojim.

Če pomislimo, da detelja veliko dušika iz zraka nasrka in z njim zemljo založi, velik del umetnih gnojil še neporabljen v zemlji pusti, kakor tudi da podorana ped visoka detelja veliko sprstenine napravi, bi pač lahko trdil, da je gnojnost takega sprašenega deteljišča taka, kakršno si le misliti moremo.

Zato sem na takih njivah tudi vedno veliko in lepega krompirja prideloval.

Tembolj me je torej zadovoljil izvrstni uspeh novega gnojenja; ne le da so se mi povrnili stroški gnojenja, ostal je še lep dobiček ki ga spodaj navedem.

Na negnojeni parceli s 100 m² sem pridelal 245 kg srednjevelikega in debelega krompirja, dočim mi je dala gnojena parcela 358 kg skoraj izključno izjemno velikega krompirja. (Glej pod. 36.)

Pri spravljanju krompirja je treba jako paziti, da se gnili in bolni krompir takoj na njivi od zdravega loči in posebej pobere, ker na njivi ostali gnili krompir pusti z zemlji kal boleznii. Istotako je tudi treba na to gledati, da je krompir, kadar ga spravljamo v klet, dovolj suh, da nam pozneje v kleti ne gnije; svež apneni prah, potrošen na krompir, in večkratno žveplanje kleti ohrani krompir v kleti zdrav. Omenim še, da je zelo priporočljivo že jeseni semenski krompir odbrati in v ta namen le popolno zdrav srednjevelik krompir odločiti, velik krompir pa naj se pri setvi samo enkrat preže.

Ker je krompir za pitanje svinj posebno dober in tečen, njega pridelovanje v primeri z drugimi enakimi poljskimi pridelki veliko manj delavcev zahteva, se lahko pomnoženo pridelovanje krompirja poleg pravilnega in zadostnega gnojenja toplo priporoča.

Kakor je iz tega poskusa razvidno, je treba celo njive, ki so bile za prejšnji pridelek izdatno pognojene, če hočem na njih najvišji pridelek doseči, še pravočasno pognojiti s 600 kg Tomasove žlindre, 200 kg kalijeve soli in 150 kg čilskega solitra na ha.

Izkaz gnojenja, pridelka in dobička.

(Glej pod. 36.)

Na parceli 1, negnojeni, je zraslo 245 kg krompirja, na parceli 2, gnojeni s 6 kg Tomasove žlindre, 2 kg kalijeve soli in 1 $\frac{1}{2}$ kg čilskega solitra, je zraslo 358 kg krompirja na ha, preračunjeno torej

na parc. 1, negnojeni, 245 met. stotov

na parc. 2., gnojeni, 358 met. stotov

torej več krompirja 113 met. stotov

vsled gnojenja.

600 kg Tomasove žlindre 18% à K 7.— . . K 42.—

200 " kalijeve soli 40% " " 13.— . . " 26.—

150 " čilskega solitra " " 34.— . . " 51.—

stroški gnojenja K 119.—

večji pridelek krompirja 113 m. stotov à K 5.— " 565.—

torej vsled gnojenja povišani čisti dobiček K 446.—

V Kačjem dolu, pošta Podplat na Štajerskem.

Andrej Drofendig, kmetovalec.

Kmetijska šola na Grmu.

V zadnjem času so vodstvu od raznih strani dohajala vprašanja glede sprejema učencev v šolo. Zdi se nam zaradi tega potrebno, da podamo tudi na tem mestu najvažnejša določila o programu šole in da opozorimo na šolo zlasti vse tiste gospodarje, ki imajo za obisk šole godne sinove. Zdi se nam to potrebno tudi zaradi tega, ker šola že dolgo vrsto let ni izdala tiskanega poročila in vsled tega razmere šolanja na tem zavodu marsikomu niso znane. Prinesti hočemo prilično tudi druge vesti o šoli, da se naši gospodarji kolikor mogoče pouče o uredbi šole kakor tudi o njenem gospodarstvu.

Kmetijska šola na Grmu je po svoji osnovi splošno-kmetijska šola, ker izobrazuje učence v vseh kmetijskih strokah. Na njej se poučuje vinogradništvo in kletarstvo, živinoreja in mlekarstvo, poljedelstvo in travništvo, sadjarstvo, vrtnarstvo in gozdarstvo. Prav zaradi raznostranskega kmetijskega pouka je šola tudi dvoletna in celoletna. Pozimi se vrši pouk poglavitno v šoli, poleti pa zunaj v gospodarstvu. Za praktični pouk ima šola veliko kmetijo, ki meri nad 55 ha (blizu 100 oralov). Ta kmetija obsega vse različne kulture, ki so za praktični pouk potrebne. Šola ima dva velika vinograda, ima ameriške matišnjake in trtnico, sadne vrtove in drevesnico, obsežne njive in travnike, poskušališče, zelenjadni vrt, vzorne hleve in svinjake, mlekarno itd. Šolska kmetija je seveda glavni učni pripomoček za praktični pouk učencev.

Šolsko leto se na Grmu pričinja s 3. novembrom in končava z zadnjim oktobrom. V zimskem tečaju, ki traja od novembra do konca aprila, se popolnjuje ljudsko-šolski pouk in se poučujejo pripravljalni (utemeljevalni) in strokovni predmeti, zlasti v šoli; v poletnem tečaju pa, ki traja od 1. maja do konca oktobra, se vrši posebno praktični pouk učencev. Pri praktičnem pouku so učenci razdeljeni, tako da pridejo povsodi na vrsto, zdaj pri enem, zdaj pri drugem delu. Praktični pouk se vrši pod nadzorstvom strokovnih učiteljev in praktičnih navoditeljev.

V šolo se sprejemajo učenci, ki so 16 let stari. Če je kdo telesno posebno krepak, se sprejme tudi s 15 letom. Mladenci, ki so dovršili 24. leto, se sprejmejo le izjemoma v zavod.

Kdor želi stopiti v šolo, mora meseca avgusta vložiti prošnjo na vodstvo, ki jo predloži deželnemu odboru. Tej prošnji je priložiti krstni list, spričalo o dovršeni ljudski ali kaki drugi šoli, zdravniško spričalo, spričalo županstva in župnega urada o lepem vedenju in obvezno pismo staršev, da se zavezujejo plačevati za sina.

Stroški šolanja so naslednji: Vsak učenec plačuje za hrano 80 h na dan in stanuje brezplačno v zavodu. Hrano je plačevati v mesečnih obrokih po 24 K. Razen tega mora plačevati za pouk po 40 K šolnine na leto, in sicer v predplačnih polletnih zneskih po 20 K.

Za sinove kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov je ustanovljenih 10 deželnih štipendij po 240 K na leto, ki jih oddaja deželni odbor. Prednost do teh ustanov gre tistim sinovom, ki ostanejo, ko dovrše šolo na Grmu, doma na kmetiji. Učenci z ustanovami (štipendisti) imajo hrano, stanovanje in pouk zastoj; za obleko, perilo, obuvanje in za šolske potrebščine pa morajo sami skrbeti, tako kakor plačujoči učenci. Štipendije se razpisujejo vedno meseca avgusta.

Razen predpisanega perila, ki ga mora učenec s seboj prinesiti, mora vsak učenec imeti tudi zavodno obleko (uniformo), ki stane 60 K in se lahko plačuje v obrokih. To obleko priskrbuje vodstvo. Stroški za snajenje životnega perila, za učne pripomočke s prištetim denarjem, ki ga dobivajo učenci ob nedeljah in praznikih za proste izhode, znašajo 8 do 10 K na mesec.

Povedali smo stem nakratko pogoje za sprejem v šolo, pa tudi stroške šolanja, tako da se naši gospodarji lahko po tem ravnajo. Prihodnjič želimo nekaj več napisati o uredbi šole.

R.

O pripravljanju krme.

Z ozirom na drobljenje, mlenje zrnja se mora reči, da se v večini slučajev doseže namen, ki ga hočemo z drobljenjem doseči, namreč, da se redilne snovi v zrnju bolje porabijo. Vendar pa je drobljenje zrnja v mnogih slučajih popolnoma nepotrebno, posebno če živina cela zrna dobro prebavi in torej dobro porabi. Z natančnimi poskusi se je namreč dokazalo, da konji zelo dobro prebavljajo zrnje, ki nima debele lupine, pomešano z rezjo. Večkrat so se zgodili celo slučajji, da je krmljenje zdrobljenega zrnja konjem naravnost škodovalo, ker so za delo oslabei. Seveda velja to le za konje, ki imajo popolne, dobre zobe; če zdrobimo za mlade in stare konje oves, je to vsekako dobro. Goved celega zrnja ne more tako dobro porabiti, zato je dobro, če se mu zdrobi. Tudi zelo olajšuje prebavo, če se primeša rez. Zrnje, ki ima trdo lupino, na primer koruza in bob, naj se tudi za konje zdrobi, preden se jim krmi.

Če se svinje krmijo z zrnjem, se jim zrnje tudi navadno zdrobi. O primernosti krmljenja z zdrobljenim ali celim zrnjem pri svinjah so na raznih preskušališčih delali razne poskuse. Teh poskusov so naredila razna preskušališča z 297 svinjami 19 poskusnih vrst s celo koruzo; pri tem se je pokazalo, da potrebujemo 648 kg koruze, da dosežemo prirastek 100 kg žive teže. Če je pa koruza zdrobljena, je zadostuje že 558 kg, tako da se doseže prihranek 8,59 %. Ta dobiček prekaša mnoge stroške, ki jih imamo za drobljenje koruze. Popolnoma zanesljivi pa ti poskusi niso, kajti od 26 poskusov jih je 9 pokazalo isti učinek pri celi

in zdrobljeni koruzi, eden poskus je pokazal pri celi koruzi celo boljši učinek kakor pri zdrobljeni. Torej odločujejo na vsak način stroški, ki jih imamo za mlenje.

Da se je pri nekaterih poskusih pokazalo, da je učinek pri celi in zdrobljeni koruzi isti, se pač lahko na ta način razlaga, ker so bile svinje že odnekaj navajene jesti celo koruzo. Taka navada pa se najde le izjemoma. Navadno se krmijo svinje že od mladega s tekočo ali kašnato pičo, da se nikdar ne navadijo prav žvečiti, ampak so vajene samo hitro požirati. Gotovo bi bilo neprimerno, če bi takim svinjam dajali celo koruzo. Vidimo pa tudi iz tega, kako dobro je, če prasičke zgodaj navadimo na to, da jedo sirova in cela zrna, ker se stem navadijo žvečiti in gristi. Glede perutnine je pač znano, da jim zrnja ni treba drobiti, ker imajo tako dober želodec, da celo zrnje prebavlja. Plemenska perutnina sploh ne sme dobivati mnogo zdrobljenega zrnja in mehke piče. Pitanska perutnina, ki mora požreti mnogo krme in ki naj se kmalu zakolje, naj se seveda krmi z mehko pičo. Tukaj se ne morejo pokazati slabe posledice vednega krmljenja z mehko pičo, ker se kokoš kmalu zakolje. Torej moramo vsaki živali, ki zaradi svojih zob celega zrnja ne zdrobi dovolj, ki ga torej zaraditega tudi ne oslini dovolj, vedno dajati zdrobljeno krmo, ki naj se pa vedno kolikor mogoče zmeša z drugo kratko krmo.

Namakanje, parjenje, kuhanje krme.

Ti načini nam služijo v to, da dosežemo razne namene. Navadno hočemo z njimi napraviti krmo bolj primerno, laže prebavno in bolj okusno.

Če živino najprej suho krmimo in potem napojimo, dosežemo stem, da živina bolj počasi je, da bolje prežveči, krmo bolj oslini, da se soki pri prebavi ne razredčijo z vodo in da ješa bolj počasi zapusti želodec in čreva. Če torej krmimo samo suho, živina bolje prebavlja, ne glede, da ta način krmljenja nekterim živalim bolje prija kakor mokra piča. Pri poskusu s suho krmo pri kravah se je pokazalo, da so krave rajše imele suho krmo, da so suhih otrobov pojedle še enkrat toliko kakor namočenih, da so ob mokrih otrobih manj pile in zato dajale tudi manj mleka kakor pri suhih otrobih. Zdi se mi potrebno, da to poudarjam, ker sem večkrat slišal trditi ravno nasprotno. Vsi poskusi, ki so se doslej delali s kuhanjem, parjenjem, namakanjem zrnja, so jasno pokazali, da se redilne snovi, ki so sicer neprebavne, tudi na ta način ne naredijo prebavne. Torej nam teh načinov ni treba rabiti pri piči, ki je sicer lahko prebavna; pač pa moramo na ta način obdelovati krmo, ki se sicer slabo porabi ali pa ki bi sicer živini sirova škodovala (plesniva krma). Pri krompirju je dobro, da ga kuhamo, oziroma parimo, ker ga tako bolje porabimo.

Če hočemo pripraviti krmo, ki ima slab okus ali je skavarjena, ki bi je živina zaradi slabega okusa ne jedla, jo damo, da prevre, ali jo pa vložimo, da se v svoji vročini spari. Pri tem načinu pa izgubi krma večkrat zelo mnogo snovi, ki so lahko prebavne. Prebavnost se na ta način nikakor ne zviša. Krma, na tak način pripravljena, je primerna samo za odrasla goveda, ki jih ne mislimo rabiti za plemo.

pl. Naredi v „Gosp. Glasniku“.

V boj proti peronospori!

Pač ne poznamo dandanes hujše uime za naše vinograde, kakor je peronospora. Slobodno trdimo, da je posebno v začetku nastopa te bolezni — pred dobrimi

20 leti — ta škodljivka uničila več lepih naših vinogradov kakor filoksera ali trtna uš. Gotovo se je pa tudi prepričal dandanes že vsakrteri vinogradnik, da je ves naš trud z vinstvom zastonj, če se škropljenje naših vinorodnih goric temeljito ne zvršuje.

Če se sploh hočemo uspešno boriti proti kakemu škodljivcu, je neobhodno potrebno, da škodljivca dobro poznamo. Poznati moramo ves razvoj bolezni, na vsak način pa pogoje ali okoliščine, ki pod njimi kaka bolezen močnejše ali slabše nastopa. Da povzroča to bolezen takoimenovani „smod“, majhna glivica, imenovana „Peronospora viticola“, bo menda vsakemu vinogradniku bolj ali manj znano, pač pa marsikteri ne vé — ali če tudi vé, se to dejstvo nikdar dovolj ne upošteva — da potrebuje ta glivica za svoje uničujoče delo solčna toplote in vlage, posebno v kratkih presledkih. Zaraditega nastopa peronospora le tedaj močno, če imamo tako vihravo, izpreminjajoče se solčno in deževno vreme, ko se pogostokrat menjuje — mnogokrat večkrat na dan — dež in gorko solnce. Od takega vremena je torej odvisno, če peronospora nastopi močno ali slabo. Odvisno je nadalje od časa, kadar tako kritično vreme, nastopi, če nastopi bolezen že v mesecu maju ali juniju, ali pa v poznejših mesecih. Dokler imamo dalj časa solčno in suho vreme, potem pa zopet dalj časa hladno in deževno, se nam nikakor ni bati močnega nastopa peronospore. Vsakdo se gotovo spominja, da smo imeli pred tremi leti že v mesecu maju in juniju tako izpreminjajoče se vihravo vreme, in nasledek je bil, da je že konci meseca junija nastopila peronospora izredno močno. A predlansko leto je bilo tako vreme v juniju in v začetku julija, in bolezen je zopet po nekterih krajih močno nastopila konci julija in avgusta.

Gotovo je torej vsakemu jasno, da nikakor ne velja pravilo za vse slučaje: tolikokrat in tolikokrat škropi in zopet v tem času in v tem času škropi, da celo ne velja v vseh slučajih pravilo: tako močno in tako močno raztopino galice moraš napraviti, ampak vse je odvisno le od vremenskih razmer, če tako, za razvoj peronospore ugodno vreme sploh nastopi in v katerem času nastopi. Če bi se to dejstvo sploh upoštevalo, bi si marsikteri v mnogih slučajih prihranil stroške za večkrat nepotrebno pogosto škropljenje, a na drugi strani bi se mnogokrat obvaroval zelo občutne škode po peronospori.

Da se bolj gotovo obvarujemo vsakoletne škode po peronospori in z ozirom na to, da se posebno v zadnjih letih v mesecu maju in juniju navadno pojavlja izpreminjajoče se solčno in deževno, vihravo vreme, storimo najbolje, če škropimo sploh vsako leto redno trikrat, in sicer prvič v času od srede do konca maja, ko mladice dosežejo dolgost 10 — 25 cm, drugič v času od začetka do srede junija — torej pred cvetom — in tretjič po cvetu od začetka do srede julija. Strogo nam je paziti na to, da so trte na vsak način prej poškopljene, ko začenjajo trosi glivice na zgornji strani listov kaliti in svoje uničujoče delo opravljati, kajti če škropimo šele potem, ko so trosi glivic večinoma že skalili in listno kožico že predrli, je zastonj naše delo; teh listov ne rešimo več, kvečjemu tiste, ki so v zadnjem času pognali in še niso napadeni. Ker bi bilo torej za marsikterega težko določiti, kdaj se bodo počele glivice razmnoževati, se redno držimo trikratnega škropljenja v ravnokar označenem času.

Kar zadeva močnejšo ali slabšo raztopino galice, ki jo rabimo za škropljenje trt, dosežemo često povoljen uspeh, če rabimo za vsakokratno škropljenje samo 1% raztopino galice, to se pravi: na vsakih sto litrov vode

vzemimo 1 kg galice in 1 1/2 kg apna. Strogo nam je paziti na to, da se galica dobro veže z apnom, da dodamo dovolj apna, ker nam tekočina drugače opali nežne mladike. — V svrhu preskušnje rabimo z uspehom beli fenoltaleinov popir; če ga namočimo v raztopino galice z apnom in postane popolnoma rdeč, je dovolj apna zraven in škropimo svobodno. V to svrhu se lahko rabi tudi rdeč lakmov popir, ki se dobiva v vsaki lekarni; tega namočimo v tekočini in mora postati čisto modre barve.

Trikratno škropljenje z 1% raztopino modre galice zadostuje torej popolnoma v navadnih, normalnih letih, ko peronospora ne nastopa prehudo. Če pa nastopi izredno kritično vreme — torej dalj časa skoraj vsak dan dež in solnce, kakor predlanskim meseca maja in junija — pa dobro storimo, če se hočemo popolnoma obvarovati škode, če škropimo od polovice maja pa do konca julija najmanj vsakih 14—21 dni, torej 4—6 krat, ker pri pogostem in močnem deževnem vremenu galica ne drži več kakor 14—21 dni. Ker pogoste in hude plohe galico kmalu sperejo, je zelo dobro, če za drugo in poznejša škropljenja napravimo bolj močno galico, torej 1 1/2—2% s primerno primesjo apna, da dalj časa drži. Sploh pazimo na to: kakorhitro nastopi tako kritično vreme, škropimo takoj vsakih 14—21 dni, če bi tudi nastopilo šele v juliju; ko pa zopet preneha, pa prestopimo zopet s škropljenjem v stari, navadni tir. Naravno je torej, da je tako pogosto škropljenje odvisno od tega, če tako vihravo vreme sploh nastopi, kakor tudi okoliščina, če smo primorani tako pogosto škropiti pred cvetom ali po cvetu, je odvisno od tega, če tako vreme nastopi že v maju ali juniju, ali pa v prvi polovici julija. Za prvo škropljenje pa zadostuje v vseh slučajih samo 1% raztopina.

Če smo pa imeli nesrečo, da nam je peronospora v preteklem letu močno opalila trsje, smemo z gotovostjo računati na to, če ne bomo posebno pazili, da nam letos peronospora v mesecu juliju ali avgustu čisto gotovo napade tudi grozdje in se bo začelo to sušiti — vkljub temu, če tudi listje sveže ohranimo. Da se temu ubranimo, moramo letos škropiti takoj, ko mladice dosežejo dolgost do 10 cm, potem pa še 2—3 krat, kakršno vreme pač nastopi. Seveda, če nam je peronospora celo grozdje opalila v preteklem letu, moramo to tembolj storiti.

Nadalje, če se nam je prigodilo v preteklem letu, da se nam je grozdje takoj po cvetu osipalo in sušilo — kajti ni tega vsekdar kriva prekratka rez ali deževno vreme v cvetju, ampak mnogokrat tudi peronospora — preprečimo v tem letu mnogokrat to nezgodo stem, da neposredno pred cvetom, t. j. 4—5 dni mladice, posebno grozdiče, prav skrbno in močno poškopimo.

Da se raztopina galice na ta način najbolj pripravno pripravi, da se par ur pred rabo vrečica z galico do polovice v vodo obesi (zgornja polovica vrečice z galico naj bo nad vodo) in gotova množina apna razredčena in precedena zraven primeša, pač ni potrebno natančneje razpravljati.

Seveda se končno mora škropljenje temeljito zvršiti. Ker so novi nasadi povsodi v vrstah, je seveda natančno opravilo omogočeno. Ko gre delavec s škropilnico med dvema vrstama, naj vedno pazi le na to, da poškopri vsak trs obeh vrst ali redov prvič pred seboj in potem na znotranji strani, na levo in na desno; ostali dve strani vsakega trsa se poškopita, ko gre delavec med sosednima vrstama nazaj. Zatorej mora delavec, če škropi med dvema vrstama tja, škropiti

nazaj grede na vsak način med sosednima vrstama, da se poti po dveh sosednih vrstah vedno križata in se tako vsak trs, ne da bi bilo potrebno še posebno na to paziti, od vseh štirih strani temeljito poškopri. — Torej, če je delavec škropil med dvema vrstama v eni smeri, ne sme nikdar med sosednima vrstama škropiti zopet v isti smeri, ampak vedno nasprotno. Pri takem natančnem postopanju se sploh ne prigodi, da bi ostal nepoškopljen kak trs; delavec, ki se med škropljenjem nazaj obrača in trsje obenem tudi od zadnje strani škropi, ne bo zvršil dela natančno.

Da se škropljenje natančneje in hitreje izvršuje, naj ima, če mogoče, razprševalac pri škropilnici do 45° zakrivljeno obliko, da pada vsled tega tekočina pri vsaki visokosti trsa, brez posebnega napora delavca, naravnost v navpični smeri na listovo ploskev. Tudi naj se strogo pazi na to, da bo trsje v resnici poškopljeno, ne pa polito, kajti le tedaj škropljenje drži dolgo časa (kar je posebno važno v času močnih in pogostih nalivov), če se tekočina prisuši na listih le v majhnih, rosi podobnih kapljicah.

Martin Cerjak,
ekonom v Rajhenburgu.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 140. Svojo njivo za hišo sem izpremenil v vrt, zagrabil in z drevjem zasadil. Sosed me sedaj silí, naj ograjo odpravim, češ da zaradi ograje ne more svoje njive orati in nanjo voziti gnoja ter z nje pridelkov. Sosed že osem let ni svoje njive oral, in da je mogel čez moj svet peljati, je celo moj vrt moral nakopati. **Ali sem dolžan odstraniti ograjo, da more sosod svojo njivo obdelati?** (I. K. v N.)

Odgovor: Predvsem Vas opozarjamo na odgovor na 120. vprašanje v zadnjem „Kmetovalcu“. Če je sosod na Vašem vrtu moral šele pot pripraviti, pričuje to, da doslej ni vozil in torej za vožnjo čez Vaš svet ni priposestoval služnostne pravice. Če pa zaradi Vaše ograje sosod sedaj ne more na Vašem svetu pluga obračati, nastane vprašanje, ali je sosod v to svrhu priposestoval na Vašem svetu služnostno pravico. V slučaju, če Vas toži, mora on, ki se te pravice lasti, dokazati, da jo je izvrševal očitno in nemoteno skozi 30 let, in sicer res kakor pravico, ne pa kakor kakšno ugodnost zgolj iz prijaznosti, ki jo molče pripusti sosod sosedu iz dobrohotnosti. Tak dokaz je silno težaven in hodijo še marsiktere druge okoliščine v poštev.

Vprašanje 141. Imam veliko papešče, ali papeževe repice, ki jo imam sicer za prasiče, a bi jo rad pokladal tudi govedí. **Ali se papeževa repica sme pokladati govedí, kako in v kakí množini?** Pri nas menijo, da mora biti za goved kuhana, a to daje preveč dela, zato vprašam, če je vseeno redilna in zdrava, če sirovo pokladam? (A. Z. v B.)

Odgovor: Papeževa repica je kot krmilo precej enaka krompirju, le bolj vodena je, a ima razmerno več beljakovin v sebi; pokladati se je sme toliko, kolikor krompirja, in sicer sirovo. Sicer ni znanih dovolj izkušenj o krmiljenju govedí s papeževo repico, vendar se toliko vé, da pospešuje mlečnost krav in je potem seveda mleko bolj vodeno, če se obenem ne pokladajo močna krmila. Nezdrava ni papeževa repica in celo manj draži prebavila kakor krompir, celo spomladi, ko zadnji že prične kaliti. Spomladi ima goved rajša papeževo repico kakor nakalel krompir.

Vprašanje 142. Kako je z očesi na trtah, ki se spomladi pri delu odbijejo? Pri nas nekteri mislijo, da to nič ne škoduje, drugi zopet trdijo, da mladika, ki požene iz novega očesa, pač nastavi zarod, a ta je slabotnejši, in

tretji pravijo, da mladika iz novega očesa sploh ne naredi zaroda. (F. P. v T.)

Odgovor: Na plasti, kjer je razvito glavno trtno oko, se vedno nahajata pričetka dveh drugih očes, ki prav gotovo poženetá oba, ali pa vsaj eno, če se prvotno oko iz kterejakoli vzroka odkrhne. Poganjki iz teh postranskih očes nastavijo istotako zarod, ki je pa običejno nekoliko slabši. Pod ugodnimi razmerami more biti tudi ta zarod sličen onemu na mladikah iz prvotnega očesa.

Vprašanje 143. Imam precej veliko necepljeno češnjevo drevo, ki mu nameravam veje pocepiti. **Kteri način cepljenja starih češenj je najprimernejši in v katerem času naj se zvrši?** (M. W. n. L.)

Odgovor: Veje starejšega češnjevega drevja se s pridom precepijo spomladi, dokler še drevo ni muževno, z vsemi običajnimi načini cepljenja, t. j. za kožo, v precep ali v polovičen precep. Cepiče je prav zgodaj pripraviti ter jih je hraniti na hladnem in senčnem kraju.

Vprašanje 144. Pri nas jeseni skupaj zbírajó v kadi kuhano repo, korenje, repno listje, devaja zraven kisle mleko in ostanke iz kuhinje ter vse to spomladi vnovič prekuhano pokladajo prasičem. **Ali je taka mešanica za prasiče zdrava?** (A. K. v M.)

Odgovor: Tako ravnanje je prvič pač nepotrebno in drugič nikakor ne daje krme za prasiče, ki bi se mogla dobra imenovati. Vse omenjene reči se čez zimo na razne načine razkrajajo in se prav gotovo tvorijo tudi zdravju škodljive snovi. S prekuhanjem, če se prav skrbno vrši, se pač večina nezdravih snovi uniči, vendar vedno ostane nevarnost, da niso vse uničene. Vrhutega pokladanje takih razkrojenih, dvakrat prekuhanih in zelo vodenih reči slabi prebavila prasičev, ki so potem zelo podvržena raznim boleznim.

Vprašanje 145. Moj sosod je prodal veliko hojo ob meji mojega gozda, ki je pri podiranju padla na moj svet in je poškodevala mnogo mojega mladega drevja. **Kdo je dolžan škodo povrniti, sosod ali kupec jelke?** (M. P. n. Z.)

Odgovor: Za škodo je odgovoren tisti, ki je jelko kupil, in je tudi odgovoren za škodo, ki jo napravijo njegovi delavci.

Vprašanje 146. Mati, ki je v inozemstvu, je kar ustnim potom prepustila užitkarsko pravico svoji hčeri, zato vprašam, če je to veljavno in ali bi se o tem ne morala sestaviti kolekovana listina? (A. P. v K.)

Odgovor: Ni ovire tako zadevo ustno urediti in nikjer ni predpisano, da bi se o odstopu užitkarskih pravic morala napraviti kolekovana listina.

Vprašanje 147. Ali so res podplati na čevljih bolj trpežni, če se namažejo s firnežem? **Kaj je vzrok, da usnje na čevljih poka?** (M. G. v K.)

Odgovor: Če se podplatno usnje dobro s firnežem napoji, potem je resnično znatno trpežnejše, ker mokrota potem usnjo veliko manj škoduje. Da usnje na čevljih poka, prihaja od tod, ker postane vsled izsuševanja lomljivo in ker čimdalje bolj izgublja toščobo, ki je za prožnost in trpežnost usnja neobhodno potrebna. Iz tega vzroka je usnje od časa do časa s kako primerno mastjo mazati, da se z maščobo prepoji. So pa tudi črna voščila za čevlje napačne sestave, ki imajo v sebi jedke snovi in ki delajo usnje krhko in lomljivo, zato tako usnje kmalu prične pokati.

Vprašanje 148. Moje zelje zlasti zgodnje, dobiva vsako leto na koreninah bule, kjer se nahaja neki črv, vsled česar zelne sadike kmalu začno usihati. **Kako je zatreti tega zelnega škodljivca?** (F. M. n. S.)

Odgovor: Take bule na zelju povzroča ličinka nekega hroščeca iz vrste rilčkarjev, ki se latinski imenuje

„*Ceuthorrhynchus sulcicollis* Gyll“. Proti temu škodljivcu ni drugega sredstva, kakor da se napadene rastline porujejo in pokončajo, da se zabrani njegovo razmnoževanje. Ker se pa ta rilčkar tem močneje razmnožuje, kolikor dalj časa se rabi deninisti prostor za zelnik, zato je seveda tudi menjava zelnika priporočena.

Vprašanje 149. Moja kobila prvesnica, ki ima pri sebi žrebe, je pri dojenju tako občutljiva, da žrebetu ne pusti drugače sesati, kakor da se ji mora med dojenjem ena noga kvišku držati, in potem še navzlic temu včasih breca. Ali je kak **priporoček, da bo kobila pri dojenju mirna?** (A. Č. v Št.)

Odgovor: S tako kobilo je imeti potrpljenje in je lepo z njo ravnati, kajti ona veliko časa ne bo mirna pri dojenju, dokler ne preneha velika občutljivost (ščegetavost) na vimenu. Ta neprilika navadno sčasom preide, ko vime vsled sesanja samoodsebe postane manj občutljivo. Uspeh se poprej doseže, če se z roko igra z vimenom in se vmes živali lepo prigovarja in se božja. Vselej kadar mirno stoji, se ji da za darilo košček sladkorja ali malo ovsa.

Vprašanje 150. Kako daleč od gostilniškega obrtovališča mora biti oddaljena vinska založna klet, da ni plačati od vina v taki kleti predpisanega daca? (I. K. v V.)

Odgovor: Obrtna stranka, t. j. gostilničar, mora dati pod kontrolo, oziroma plačati dac od vina od vsega tistega, ki ga ima shranjenega v prostorih v okrožju 1896 m oddaljenih od pravega obrtovališča. Omenjene razdalje pa ni meriti po zračni črti, niti po vozni ali pešpotih, marveč po ravni smeri od gostilne do kroga po uravi.

Vprašanje 151. Ali sme vsak gostilničar prodajati vino razen v gostilni v steklenicah tudi v sodčerkih izpod 56 l vsebine? (V. S. v L.)

Odgovor: Prednost, ki jo ima gostilničar pred vino-tržcem na debelo, obstoji ravno v tem, da sme vino prodajati nadrobno v vsaki množini, torej tudi v sodčerkih pod 56 l vsebine. Iz tega sledi, da sme gostilničar prodajati vino v poljubnih množinah, in to tudi v majhnih sodčerkih.

Vprašanje 152. Moja krava ima na vimenu in na sesku vse polno majnih gobic, vsled česar jo je težko molsti in ji molža tudi bolečine prizadeva. **Kako odpravim gobe z vimena?** (J. G. v Š.)

Odgovor: Te gobice na vimenu in seskih so bržkone le bradavice. Če so bradavice na pecljih, tedaj jih je z močno nitjo (na pr. s čevljarско dreto) podvezati, vsled česar se posuše in sameodsebe odpadejo. Teže je odpraviti bradavice, ki se s široko plastjo drže kože. Take bradavice je s kako jedko rečjo, na pr. s peklenskimi kamnom ali s solitrovo kislino odžgati. Pri tem delu je zelo previdno postopati, da se s tisto jedko rečjo, ki se rabi, ne poškoduje tudi nežna koža vimena ali seskov. V to svrhu je kožo okoli bradavice najprej namazati s kako mastjo in potem je šele bradavico žgati s peklenskim kamnom ali je nanjo devati kaplje solitrove kisline. Seveda je tudi paziti na svojo roko in obleko, ker je solitrova kislina silno razjedljiva. Tisti deli bradavice, ki se vsled takega odžiganja strdijo in postanejo roženasti, se vsaka dva ali tri dni odpraskajo in se odžiganje na popisani način ponavlja, dokler bradavice popolnoma ne izgineje. Mnogokrat bradavice na vimenu sameodsebe preidejo, kar seveda dolgo trpi in ni izključeno, da bradavice tudi človek naleze in jih molžeča oseba prenaša od krave na kravo.

Vprašanje 153. Ali so za mlade pujske boljši pšenični otrobi ali lanene tropine? **Kdaj se smejo pričeti pokladati mladim pujskom lanene tropine in v kakšni množini?** (I. F. v P.)

Odgovor: Vsekako so za mlade pujske boljše lanene tropine kakor pšenični otrobi, ker so tečnejše, zato jih je

manj pokladati in je krmljenje cenejše, in ker imajo v sebi veliko rudniskih snovi, ki pospešujejo rast okostja in delajo, da žival hitreje rase. S pokladanjem se sme pričeti precej pri odstavljanju in je lanenih tropin polovico manj pokladati kakor onega, kar se običajno daje v obliki otrobov. Pujskom, ki se odstavlja, je v pričetku dajati le kakih 5 do 10 dg lanenih tropin na dan in je šele pozneje vsakdanjo množino po čitati. Pujskom, ki se odstavlja, sploh ni dobro pokladati otrobov, celo ne rženih, ker otrobi morejo povzročiti božjastne prikazni in otrpnjenje.

Vprašanje 154. Prasiči, ki sem jih imel čez zimo v govejem hlevu, sedaj pa jih imam v zidanem svinjaku, glodajo korita in sploh vsako leseno reč, ki do nje pridejo. **Odkod prihaja to in kako bi bilo glodanje prasičem odpraviti?** (M. M. na V.)

Odgovor: Glodanje lesa prihaja vsekako od kakega motenja v prebavilih, oziroma pri njih prehranjevanju; bodisi, da prasičem nedostaja v krmi dovolj rudniskih redilnih snovi, ali pa se jim vsled napačne krme dela v želodcu preveč kisline. Dajajte prasičem klajnega apna in postavite jim v svinjak zaboj s prstjo, da jo morejo uživati, kolikor se jim ljubi. Ob ugodnem vremenu jih spuščajte na prosto, da morejo po zemlji riti in prst žreti. Preobilna kislina prihaja od neprimerne in preveč vodene krme ter od nesnažnih koritov. Korita je po vsakem krmljenju skrbno osnažiti, da ne ostajajo ostanki, da se na zraku kisajo. Pokladajte prasičem nevodeno in po možnosti sirovo krmo, da so jo prisiljeni dobro prežvečiti in osliniti, vsled česar se v želodcu ne bo delala preobilna kislina, in prebavila se ojačijo. Za zdravje prasičev je veliko vredno, če se navadijo jesti suho seno.

Vprašanje 155. Naredil sem sadni mošt iz brusck in jabolk in sem ga pred božičem pretočil. Ta mošt se sedaj noče učistiti in v njem plavajo neke sluznate reči. **Kaj je temu vzrok in kaj naj počnem, da se mošt učisti?** (J. Z. v N.)

Odgovor: V moštu je veliko beljakovin in premalo čreslovine, zato se ne učisti. Poskusite mošt na običajni način z žolico (želatino) čistiti, in če čistila ne sprejme, mu na vsak hektoliter pridenite 20 g tanina.

Vprašanje 156. Moja krava se je po prvem teletu čez pet tednov pojala, a je nisem vodil, potem se je zopet pojala čez tri tedne ter sem jo pripustil. Drugi dan po zaskočenju pa krava ni mogla več vstati in sedaj že štiri tedne leži. **Zakaj krava ne more vstati in neprestano leži in kako bi bilo temu odpomoči?** (A. K. v M.)

Odgovor: To je neka posebna bolezen pri kravah, ki se kaj rada pojavlja pred porodom in po porodu. Vzroki tej bolezni so vodenica v jajčniku, poškodovanje telčnikovega ustja ali živcev pri porodu, potem poškodovanje hrbtenice ali medenice. Zadnja poškodovanja so se mogla pripetiti tudi pri zaskočenju. Take krave se v pričetku kažejo drugače zdrave in rade jedo. Če tako bolne krave ni mogoče v prvih štirih dneh na noge spraviti, potem je navadno izgubljena; ona hujša in na koži se pokažejo snetivi otiski od ležanja. Če je naše domnevanje pravo, potem je najbolje, če kravo zakoljete, dokler je njeno meso še užitno, kajti sedaj utegne biti vsako zdravljenje neuspešno. Za vsak slučaj pokličite živinozdravnika, morda je kaka pomoč še mogoča, ker je ležanju lahko kak drug vzrok izmed gori povedanih, ki se da še odstraniti.

Vprašanje 157. Neka tržaška tvrdka preplavlja vse pokrajine na Krasu z lepaki, ki z njimi ponuja neko sredstvo za štupanje trt, ki naj pomaga proti grozdni plesnobi, peronospori in sploh proti vsem trtnim boleznim, ker neki uničuje tudi škodljive mrčese. To sredstvo, ki se imenuje „vivito“ je od kr. vlade (baje od italijanske) potrjeno in mnogo vinogradnikov ga je naročil. Ker se bojimo, da ne

bo kake prevare, zato vprašamo, ali je prašek „vivite“ res splošno dobro sredstvo proti vsem boleznim in škodljivcem na trtah? (A. M. v K.)

Odgovor: Že trditev, da je kako sredstvo proti vsem boleznim in škodljivim mrčesom na trtah splošno porabno, je neumestna in je takoj spoznati, da se gre za nedopustno prevaro vinogradnikov. Vse enake štupe so navadno zmesi iz žvepla in zmlete modre galice. Ne da se tajiti, da so take zmesi manj ali bolj uspešna sredstva proti plesnobi in peronospori, a le tedaj, če se pravilno in v zadostni množini rabijo. Izkušnja pa uči, da te zmesi glede uspeha nikdar ne nadomeste škropljenja z modro galico in žveplanja, ki naj se pa vsako zase opravlja. Za zatiranje škodljivih mrčesov so te zmesi brezpomembne. Sicer ne vemo, iz česa je prašek „vivite“, toliko je pa gotovo, da pri nas v Avstriji ni preskušen in tudi ne od vlade potrjen. Če bi res bilo kako tako sredstvo, bi pri nas ne ostalo tajno in bi merodajni krogi takoj z njim naredili poskušnje, in če bi se obnesle, bi ga tudi priporočali. Vsekako Vas svarimo pred porabo „vivite“ ter Vam priporočamo ostati pri preskušnem in zanesljivem škropljenju in žveplanju.

Vprašanje 158. Moja štiriletna kobila, ki je dobro krmim in malo vpregam, je navzlic temu slabo rejena in mršava. Te dni sem opazil, da gredo od nje neki črvi (gliste) in so morda ti vzrok mršavosti. Če je kobilica glistava, kako naj jo zdravim? (A. Ž. v K.)

Odgovor: Iz Vašega vprašanja je posneti, da je Vaša kobila bržkone v resnici glistava in da je to vzrok, da se ne redi in da je mršava. Glistavost je pri mladih konjih zelo razširjena in ni tako nedolžna bolezen, kakor si jo ljudje navadno predstavljajo. More se celo pripetiti, da konj za glistavostjo pogine. Nevarnost je tem večja, čim več se glist v črevih zaplodi. Stem, da gliste vbadajo v čreva, delajo konja nemirnega in večkrat se pokaže celo klanje. Včasih gliste prederejo skozi čreva ter povzročijo vnetje trebušne mrene, vsled česar konj lahko pogine. Gliste morejo tudi pregrizniti kako večjo žilo, in potem more žival prav hitro izkrvaveti. Jajčeca glist prihajajo v konja z nesnažno vodo in krmo. Glistavi konji so vedno nevarni drugim zdravim, ker jih ti morejo z jajčeci nalesti. Glistavosti ni težko ozdraviti, ker je več zanesljivih sredstev, ki razmerno hitro gliste preženo. Vsa ta sredstva je dobiti v lekarnah, a le na živinozdravnikov recept, zato pojdite k živinozdravniku, da Vam zapiše recept in Vam da navodilo, kako je ravnati z glistavim konjem.

Kmetijske novice.

Občni zbor osrednjega sloven. čebelarkega društva je bil 19. marca v Ljubljani, kjer se je vzelo na znanje uspešno delovanje tega društva in njegov denarni promet. Društvo se je jako ojačilo, število udov je izdatno naraslo in premoženje presega v gotovini K 2000.—. Za društvenega predsednika je bil zopet izvoljen ravnatelj kmetijske družbe g. Gustav Pirc, za podpredsednika g. tvorničar Žnidaršič iz Ilirske Bistrice ter za odbornike gg.: Babnik, Črnagoj, Likozar, Rojina, Verbič in Zirkelbach.

I. slovensko društvo perutninarjev in rejcev vseh malih domačih živali v Trzinu se je glasom sklepa svojega občnega zbora z dne 26. januarja t. l. premestilo v Ljubljano, a v Trzinu se snuje I. podružnica tega društva. Novoizvoljeni društveni predsednik in urednik društvenega glasila „Perutninar“ g. Lehrman se je obenem preselil v Ljubljano ter je odslej pošiljati vsa pisma na društvo in na uredništvo omenjenega lista na g. Lehrmana v Ljubljani, Janez Trdinove ulice št. 8. Gosp. Lehrman se bo v Ljubljani pečal izključno s povzdigo perutninarstva in reje malih živali ter bo v to svrhu organizatoriško deloval. G. Lehrman bo

imel v svoji stroki tudi poučna predavanja ter se je glede teh in sploh glede vsega, kar se tiče perutninarstva in reje malih domačih živali, obračati naravnost do njega.

Družbene vesti.

* Gg. družbenim udom naznanjamo, da se bo odslej družba strogo držala načela, vse gospodarske potrebščine oddajati le proti takojšnjemu plačilu, oziroma proti povzetju.

* Vzorne načrte za goveje hleve in njih no-tranjo opravo, ki jih je sestavil stavbenik K. A. Roms-torfer, je izdal z nemškimi b sedilom pod naslovom „Muster-pläne für Rindviehstallungen u. deren innere Einrichtung“ nemški odsek deželnega kulturnega sveta za kraljestvo Češko. Ti načrti so delno porabni tudi za naše razmere in zaradi risb jih more tudi tisti rabiči, ki ne razume nemški, dočim jih seveda tisti, ki je večje nemškega jezika, more še z večjim pridom rabiči. Ti vzorni načrti stanejo v knjigotrštvu K 4.—; ker jih je naša družba nekaj izvodov naročila še med tiskom, jih je dobila po K 2.— ter jih tudi za to ceno oddaja. Naša družba ima torej omejeno število teh vzornih načrtov z nemškimi besedilom v zalogi ter jih oddaja po K 2.— izvod. Kdor jih po pošti naroči, mora denar naprej poslati in vrh-tega dodejati 20 h za postne stroške.

Ne zabite na škropljenje trt z modro galico proti peronospori! Peronospora na trtah je pri nas povsod razširjena in bo prav gotovo tudi letos nastopala, in sicer v večji ali manjši meri, kakor bo ravno primerno vreme za njeno večje ali manjše razvijanje. Naj se noben vinogradnik ne zanaša, da bo letos manj peronospore, in naj celo ne verjame onim krivim porokom, ki pravijo, da peronospora pejenjuje. Kdor ne bo spomladi pravočasno škropil, tistemu bo poleti ta bolezen prav gotovo vse trsno listje posmodila. Priskrbite si torej pravočasno potrebno modro galico in trtne škropilnice! Vsakemu vinogradniku priporočamo pazljivo prebrati spis v tej številki Kmetovalca: „V boj proti peronospori!“

Trtne škropilnice ima družba kakor prejšnja leta tudi letos v zalogi, in sicer dve vrsti: Navadne škropilnice, „Korona“ in škropilnice najnovejše sestave, „Hero“, ki imajo tlačilno in brizgalno napravo, ki se izsnema, so močnejše in vsestransko priporočene. Škropilnica „Korona“ stane K 21. — in škropilnica „Hero“ K 32. — z zabojem vred.

Trtne škropilnice za polovično ceno in v slu-čajih, ki so upoštevanja vredni, tudi zastoj bo oddal nekaj komadov glavni odbor revnim vinogradnikom na priporočilo podružnic ali županstev. Tudi podružnice, zadrugé in občine, ki se zavežejo škropilnice brezplačno po-sojati revnim vinogradnikom, jih morejo nekaj dobiti po znižani ceni ali zastoj.

* **Deteljno seme**, zajamčeno predenice čisto in po-trjeno od c. kr. semenskega preskušališča na Dunaju, oddaja družba svojim udom z zavojem vred, in sicer seme domače, štajerske ali črne detelje po 2 K 20 h, in seme lucerne ali nemške detelje po 2 K kilogram. Lucerna je inozemska, in ker sedaj zanjo velja uvozna carina 8 K za 100 kg, zato je letos dražja.

* **Seme krmske pese** dobivajo udje pri družbi po 90 h kilogram z zavojem vred, in sicer rdečo in rumeno mamutovko ter rumeno ekendorfovko.

* **Glede oddaje semen** objavljamo, da veljajo gori označene cene z zavojem vred in s stroški za vozni list le pri naročilih nad 5 kg. Pri naročilih do 5 kg se posebej zaračunata zavoj in vozni list.

* **Modro galico za škropljenje trt proti pero-nospori** ima kmetijska družba tudi to leto v zalogi, in sicer ne smetno ameriško ali angleško blago v težkih sodih,

temveč najčistejšo galico iz slavnoznane tvornice v Ustju na Češkem. Cena galici je 64 K za 100 kg v Ljubljani. Oddaja se v vrečah po 100 in po 50 kg. Podružnice, ki galico skupno naroče, je dobe voznine prosto, dočim morajo posamezni naročniki voznino sami trpeti; zato nujno priporočamo, naj vsakdo galico naroči potom podružnice. Podružnice naj gredo tistim vinščskom, ki zaradi revščine ne morejo biti udje družbe, na roke ter naj jim dajo galico za isto ceno kakor udom. Kdor pa udnino lahko utrpí, naj galice ne dobi, če ne pristopi k družbi. Pri tej priliki družba javlja, da je naročeno modro galico družbi, oziroma podružnicam, takoj plačati. Slednje morajo izkupilo takoj poslati družbi, ker je družba modro galico kupila proti gotovemu plačilu ter mora za 20 kupljenih vagonov 120.000 K založiti. Naročila, ki jih družba ne plača takoj, so dražja, ker teko zamudne obresti. Te izgube pa družba ne more trpeti.

* **Močna krmila**, in sicer lanene in sezamove tropine, bo imela družba odslej vedno v zalogi ter oddaja lanene po 19 K, sezamove pa po 18 K 100 kg z vrečami vred. Tropine se oddajajo le v vrečah po 50 kg.

* **Semenski krompir** bo družba oddajala, kakor običajno, spomladi, in sicer svoj pridelek od izvirnih vrst oneidovec in zborovec. Cena krompirju je 7 K za 100 kg z vrečami vred. Oddaja se le v vrečah po 50 kg.

* **Plemenske prasiče** velike bele angleške pasme bo družba oddajala spomladi pod pogoji, ki so označeni v razglasu med uradnimi vestmi te številke.

* **Umetna gnojila** ima c. kr. kmetijska družba naslednja v zalogi:

	16 %	17 %	18 %
Tomasovo žlindro,	po 6 K 50 h	6 K 80 h	7 K 10 h 100 kg

z vrečo vred. Družba more poslati vselej le Tomasovo žlindro, kakršno ima takrat tvornica ravno v zalogi in jo družbi pošlje. Zato naj se pri naročitvi ne predpisuje, koliko odstotno žlindro je poslati.

Rudninski superfosfat po 8 K 100 kg z vrečo vred.

Kajnit po 5 K 80 h 100 kg.

Kalijevo sol po 12 K 60 h 100 kg. To gnojilo se oddaja tudi v vrečah po 50 kg za 6 K 50 h, ker tvornica za množine po 50 kg zaračuna 20 h za vrečo. Kdor gnojil travnike s Tomasovo žlindro ali z rudninskim superfosfatom, ta mora gnojiti tudi s kalijem, bodisi s kalijevo soljo ali s kajnitom. Mi odločno priporočamo kalijevo sol, ki ima v sebi 40 % kalija in stane 12 K 60 h, dočim ima kajnit le 12—13 % kalija ter stane 5 K 50 h. Namesto 300 kg kajnita se vzame le 100 kg kalijeve soli, a ima še več kalija in se vrhutega še prihrani 3 K 90 h.

Kostni superfosfat po 11 K 100 kg z vrečo vred.

Kostno moko po 10 K 100 kg z vrečo vred.

Čilski soliter po 33 K 100 kg z vrečo vred, v manjših množinah po 35 h za kg.

* **Klajno apno** oddaja družba v izvirnih vrečah, težkih 50 kg, po 22 h kg. V manjših množinah, nad 20 kg, po 24 h, v množinah pod 20 kg pa po 26 h kg. Za manjše pošiljke na zunan se še posebej zaračuni za vsake pošiljatev 30 h za zavoj, vozni list itd. — Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. — Opozarjamo, da je klajno apno potrebno dodatek h krmu, koder krmila nimajo v sebi dovolj rudninskih snovi, zlasti fosforove kisline, in da klajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi redilnimi štapami za živino.

* **Za živinorejce** ima družba v zalogi požiralnikove cevi po 12 K in trokarje po 5 K. Oboje služi da se napenjanje govedi hitro in zanesljivo odstrani. — V zalogi ima družba tudi mlečne cevi komad po 80 h. Mlečne cevi se rabijo za odtok mleka, kadar kravo vime tako boli,

da je ni mogoče molsti. — Napajalnike za teleta iz pocinjene ploščevine oddaja družba po 10 K.

Vabilo

na

kmetijski shod,

ki ga priredi

podružnica c. kr. kmetijske družbe kranjske v Srednji vasi v Bohinju

velikonočni ponedeljek, 20. aprila popoldne ob treh v šoli v Srednji vasi v Bohinju.

Na shodu bo govoril ravnatelj c. kr. kmetijske družbe g. Gustav Pirč iz Ljubljane

a) o pomenu cepljenja prasičev proti rdečici,
b) o potrebi snovanja vzajemnih društev za zavarovanje goved in

c) o korakih, da se pospeši reja koz v Bohinju.

V Srednji vasi, 15. aprila 1908.

I. Rihtaršič, podružnični načelnik.

Razglas

o oddaji plemenskih prasičkov jorkširske (velike bele angleške) pasme.

Podpisani odbor bo oddajal, kakor doslej, plemenske mladice jorkširskega prasičjega plemena pod nastopnimi pogoji:

1. Prasički se oddajajo po 10 in tudi več tednov stari, in sicer kakršne starosti se dobe.

2. Cene prasičkom so za polovico nižje kakor jih plačuje družba.

3. Oddajajo se ali sami mrjaščeki ali pa svinjica z mrjaščekom vred.

4. Kdor prasiče dobi, se mora pismeno zavezati:

a) da jih obdrži za pleme, dokler bodo sposobni;
b) da naznani odboru, kadar jih neha imeti za pleme;
c) da bo pripuščal mrjasca tudi svinjam drugih gospodarjev.

Došle prošnje bo odbor reševal povrsti, kakor bodo dohajale, in sicer vselej takrat, kadar dobi takih plemenskih prasičkov, ki pa seveda niso vedno v zadostnem številu na razpolaganje.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 15. marca 1908.

Listnica uredništva.

F. L. v P. Cestar nima pravice cestno blato odkladati na tuj svet. — Če se Vaš svet udara na okrajno cesto, je Vaša dolžnost, da ga zavarujete.

J. R. v Š. Vsakdo sme na svojem svetu v okviru zakonov početi, kar hoče. Vaš sosed, ki je uredil pri kozelcu hlev, je smel to storiti, a služnostne pravice, ki jo ima do hoje čez Vaš svet do kozelca, ne sme tako razširiti, da bi jo rabil tudi za popravila v hlevu.

A. M. v J. Ustna poravnava ali pogodba pred pričami velja, in ne more nobeden prizadetih odstopiti, kajti neresnično je, da se poravnava ali pogodba po zakonu v gotovem roku lahko prekličie.

M. B. v G. Meje se morajo dognati, in če sta obe stranki zadovoljni, na podlagi katastrske mape. Če okrajni zemljemerec ne utegne, je najeti drugega zemljemercar, ki mora seveda biti javno pooblaščen, t. j. imeti mora od politične oblasti pravico izvrševati zemljemerska dela.

F. H. na B. Za izvrševanje kupčijske obrti (s špecerijemskim blagom) se dobi dovoljenje, ne da bi se bilo treba v kupčiji izučiti.

M. M. na V. Glede Vaše krave prvesnice tudi velja odgovor na 149. vprašanje v tej številki Kmetovalca.

J. Z. v N. Če sosed ob steni Vašega hleva pod kapom Vaše strehe brani svoja drva že več kakor 30 let, je lahko priposestoval služnostno pravico, če ga pa tožite in zahtevate, da to opusti, potem lahko ugovarjate, da ni priposestoval služnostne pravice, češ da ste mu to le pripustili iz sosedne prijaznosti. Izid pravde ostane pa vedno dvomljiv, ker se ne ve, kakšno stališče zavzame sodnik in kakšni dokazi pridejo na dan.